

§ 36

Dnr KS 2024/01326-1.3.6

Beslut - Revidering av program för uppföljning av privata utförare av kommunal verksamhet

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Program för uppföljning av samtliga utförare inom kommunal verksamhet med privata utförare antas.
2. Ovanstående program ersätter det program för uppföljning av privata utförare av kommunal verksamhet som antogs av kommunfullmäktige den 13 april 2023.
3. Berörda nämnder åläggs att i förekommande fall göra motsvarande justeringar i styrande dokument inom sina respektive ansvarsområden.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagens 5 kap. 3 § ska kommunfullmäktige under varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. Kommunfullmäktige antog vid sammanträdet den 13 april 2023 ett program för uppföljning av privata utförare av kommunal verksamhet avseende innevarande mandatperiod.

En lagändring har därefter gjorts, SFS 2024:247 Lag om ändring i kommunallagen (2017:725). Syftet med ändringen är att likställa villkor för privata utförare och det utförande som kommuner och regioner gör i egen regi. Ramprogrammet ska vara neutralt och vända sig till alla utförare.

Utifrån denna lagändring föreslås ändringar i nuvarande program för uppföljning av privata utförare av kommunal verksamhet och att benämningen på programmet ändras till "Program för uppföljning av samtliga utförare inom kommunal verksamhet med privata utförare". Justeringar har också gjorts utifrån att programmet avser verksamhet där kommunen fortsatt är huvudman, vilket innebär att bolag och kommunalförbund inte omfattas.

Ärendet återremitterades av kommunstyrelsen den 15 januari 2025 med motiveringen: "Återremiss för att ändra förslaget så att det gäller alla utförare både privata och kommunala. Syftet med revideringen är att likställa villkoren för privata och kommunala utförare. Ramprogrammet ska vara neutralt vilket detta program inte är." Utifrån detta har förslaget till program justerats för att tydligare ange lika villkor för privata utförare och utförare i egen regi inom kommunal verksamhet med privata utförare.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Program för uppföljning av samtliga utförare inom kommunal verksamhet med privata utförare antas.
2. Ovanstående program ersätter det program för uppföljning av privata utförare av kommunal verksamhet som antogs av kommunfullmäktige den 13 april 2023.
3. Berörda nämnder åläggs att i förekommande fall göra motsvarande justeringar i styrande dokument inom sina respektive ansvarsområden

Yrkanden

Elisabeth Unell (M) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag.

Stadsledningskontoret
Magnus Lindberg
Epost: magnus.lindberg@vasteras.se

Kopia till
Samtliga nämnder
Kommunala bolag
Kommunalförbund

Kommunstyrelsen

Tjänsteutlåtande - Revidering av program för uppföljning av privata utförare av kommunal verksamhet

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Program för uppföljning av samtliga utförare inom kommunal verksamhet med privata utförare antas.
2. Ovanstående program ersätter det program för uppföljning av privata utförare av kommunal verksamhet som antogs av kommunfullmäktige den 13 april 2023.
3. Berörda nämnder åläggs att i förekommande fall göra motsvarande justeringar i styrande dokument inom sina respektive ansvarsområden.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagens 5 kap. 3 § ska kommunfullmäktige under varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. Kommunfullmäktige antog vid sammanträdet den 13 april 2023 ett program för uppföljning av privata utförare av kommunal verksamhet avseende innevarande mandatperiod.

En lagändring har därefter gjorts, SFS 2024:247 Lag om ändring i kommunallagen (2017:725). Syftet med ändringen är att likställa villkor för privata utförare och det utförande som kommuner och regioner gör i egen regi. Ramprogrammet ska vara neutralt och vända sig till alla utförare.

Utifrån denna lagändring föreslås ändringar i nuvarande program för uppföljning av privata utförare av kommunal verksamhet och att benämningen på programmet ändras till "Program för uppföljning av samtliga utförare inom kommunal verksamhet med privata utförare". Justeringar har också gjorts utifrån att programmet avser verksamhet där kommunen fortsatt är huvudman, vilket innebär att bolag och kommunalförbund inte omfattas.

Ärendet återremitterades av kommunstyrelsen den 15 januari 2025 med motiveringen: "Återremiss för att ändra förslaget så att det gäller alla utförare både privata och kommunala. Syftet med revideringen är att likställa villkoren för privata och kommunala utförare. Ramprogrammet ska vara neutralt vilket detta program inte är." Utifrån detta har förslaget till program justerats för att tydligare ange lika villkor för privata utförare och utförare i egen regi inom kommunal verksamhet med privata utförare.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Program för uppföljning av samtliga utförare inom kommunal verksamhet med privata utförare antas.
2. Ovanstående program ersätter det program för uppföljning av privata utförare av kommunal verksamhet som antogs av kommunfullmäktige den 13 april 2023.
3. Berörda nämnder åläggs att i förekommande fall göra motsvarande justeringar i styrande dokument inom sina respektive ansvarsområden

Beslutsmotivering

Västerås stads första program för området antogs den 1 december 2016. Lagstiftarens mål med programmen är att förbättra uppföljning och kontroll av privata utförare, öka allmänhetens insyn i privata utförarens verksamhet och stimulera till ett strategiskt förhållningssätt när privata utförare anlitas.

Syftet med lagändringen 2024 är att i verksamhet med privata utförare likställa villkor för privata utförare och det utförande som kommuner och regioner utför i egen regi. Ramprogrammet ska vara neutralt och vända sig till alla utförare.

5 kap Kommunallagen (2017:725) efter lagändringen:

”3 § Om kommunala angelägenheter utförs av privata utförare, ska fullmäktige för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer som gäller för samtliga utförare av sådana angelägenheter.

I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn i de privata utförarnas verksamhet ska tillgodoses. Lag (2024:247).”

Tidigare lydelse, 5 kap Kommunallagen (2017:725):

”3 § Fullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare.

I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.”

Utifrån denna lagändring föreslås en revidering av nu gällande program för uppföljning av privata utförare av kommunal verksamhet.

Juridisk bedömning

Förslaget till beslut utgår från lagkrav i 5 kap. 3 § kommunallagen (2017:725) som reviderats enligt lag (2024:247). Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslutet i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen.

Ekonomisk bedömning

Då skattemedel används vid utförande och köp av kommunala tjänster är det viktigt att säkerställa kvalitativ leverans till stadens invånare inom motsvarande verksamheter i privat regi och egen regi.

Hållbarhets- och näringslivsbedömning

Att följa upp kommunala tjänster oavsett om utföraren är intern eller extern är en viktig parameter för att ha samma kvalitet på de tjänster som erbjuds invånarna och säkerställa att stadens mål för hållbar utveckling nås.

Bedömning av barnets bästa

Perspektivet ej relevant med hänsyn till ärendets karaktär.

Helene Öhrling
Stadsdirektör

Magnus Lindberg
Ekonomidirektör

Program

Policy

Handlingsplan

Riktlinje

Program för uppföljning av samtliga utförare inom kommunal verksamhet med privata utförare

Antaget av kommunfullmäktige 2025-

DNR: KS 2024/01326

VÄSTERÅS STAD

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Mål och styrande dokument	3
3. Allmänhetens rätt till insyn.....	4
4. Ansvar för uppföljning och kontroll.....	4
5. Programmets giltighet	5

Program	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet med utvecklingen av Västerås som ort inklusive koncernen Västerås stad
Policy	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet i koncernen Västerås stad
Handlingsplan	anger strategier och konkreta åtgärder för att nå den politiska viljeinriktningen och fastställda mål på olika nivåer i organisationen
Riktlinje	säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet i handläggning och utförande i koncernen Västerås stad

1. Inledning

Kommunfullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. Detta regleras i 5 kap. 3§ kommunallagen (2017:725):

5 kap.

3 § Om kommunala angelägenheter utförs av privata utförare, ska fullmäktige för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer som gäller för samtliga utförare av sådana angelägenheter.

I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn i de privata utförarnas verksamhet ska tillgodoses.

Med privat utförare avses juridisk person eller enskild individ som har hand om skötseln av en kommunal angelägenhet, det vill säga aktiebolag, stiftelse, enskild firma, idéburen organisation eller annan som upphandlats för att på uppdrag av Västerås stads concern utföra en tjänst eller sköta en verksamhet.

Programmet omfattar verksamhet där Västerås stad är huvudman, det vill säga upphandlad verksamhet enligt lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU), lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner (LUK) och konkurrens-utsättning enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV). Exempelvis fristående förskolor och fristående skolor är inte beställd verksamhet utan är sina egna huvudmän och omfattas därför inte.

2. Mål och styrande dokument

Utförare av kommunal angelägenhet förväntas utföra sitt uppdrag professionellt, effektivt, korrekt och med god kvalitet för verksamheten.

Varje nämnd ansvarar för att ställa krav på och följa upp att alla privata utförare och utförande i egen regi inom nämndens ansvarsområde bedriver verksamhet

- i enlighet med gällande lagar, förordningar och föreskrifter
- som följer styrande dokument som gäller i Västerås stad och/eller för respektive nämnd
- så att stadens mål kan uppfyllas.

Varje nämnd behöver särskilt beakta följande styrande dokument vid upphandling av verksamhet och vid uppföljning av privat utförare och i egen regi inom kommunal verksamhet:

- Västerås stads årsplan
- Nämndens verksamhetsplan
- Avseende privata utförare, därtill i inköps- och upphandlingspolicy (jämte riktlinjer och andra tillhörande styrdokument) som anger förhållningssätt och riktigt agerande vid inköp och upphandling

3. Allmänhetens rätt till insyn i privat utförd regi

I privat utförd regi

Varje beställande nämnd ska i avtal med utförare tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnats över till utförare. Syftet är att informationen ska göra det möjligt för allmänheten att få insyn i hur uppdraget utförs. Informationen kan till exempel handla om:

- Verksamhetens kvalitet
- Avvikelse i verksamheten
- Personalen och deras villkor
- Miljö-, integrations- och jämställdhetsarbete
- Privata utförares ekonomiska ställning
- Ägarförhållanden och företrädare

Utförare ska kunna lämna information när kommunen begär det. Utförarens skyldighet att lämna uppgift begränsas till att omfatta sådant som kan lämnas utan omfattande merarbete i förhållande till att uppnå syftet med rätten till insyn. Uppgiftsskyldigheten omfattar inte heller utlämnande som skulle strida mot lag eller annan författning. Den information som utföraren lämnar till Västerås stad ska inte anses utgöra företagshemligheter enligt lag (2018:558) om företagshemligheter.

Varje nämnd ska på lämpligt sätt informera allmänheten om rätten till insyn och vilken information allmänheten kan ta del av i förhållande till nämndens utförare. Informationen ska organiseras så att den möjliggör för allmänheten att direkt på verksamhetens webbplats eller indirekt på begäran kan tillgängliggöras på för allmänheten lämpligt sätt.

I egen regi

För utförare i egen regi regleras allmänhetens rätt till insyn i tryckfrihetsförordningen (1949:105) och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), den s.k. offentlighetsprincipen, som innebär att var och en har rätt att ta del av allmänna handlingar i den utsträckning handlingsoffentligheten inte begränsas av sekretess.

4. Ansvar för uppföljning och kontroll

Varje nämnd ansvarar för att uppföljning och kontroll av privata utförare och utförare i egen regi görs på ett strukturerat och systematiskt sätt i den löpande planerings- och uppföljningsprocessen. Nämnden ska därför utifrån detta program anta egna riktlinjer för att säkerställa detta. Uppföljningen ska syfta till att säkra leverans enligt avtal för privata utförare och uppdrag för utförare i egen regi, säkra måluppfyllelse, kontroll för att förutse och upptäcka avvikelser och

oegentligheter, underlag för utvecklingsarbete och möjliggöra allmänhetens insyn.

Riktlinjen ska minst innehålla:

- Vad som ska anges i upphandlingsdokument/förfrågningsunderlag och avtal för att säkerställa att relevant information kan begäras och erhållas av privat utförare och motsvarande avseende uppdrag för utförare i egen regi.
- Former för uppföljning av utförare, bland annat metod, tidpunkt och ansvar.
- Vad som ska följas upp.
- Former för återkoppling av uppföljning och kontroll till nämnd, utförare och allmänheten.

Kommunstyrelsen ska via årsredovisningen redovisa för kommunfullmäktige hur arbetet med uppföljning och insyn har bedrivits och resultatet av dessa.

Kommunfullmäktige ska ta ställning till om uppföljning och insyn har skett på ett ändamålsenligt sätt och med tillräckliga resurser.

5. Programmets giltighet

Programmet gäller för aktuell mandatperiod och till dess nytt program antagits. Nytt program ska antas för varje ny mandatperiod.

VÄSTERÅS STAD

Kontaktcenter: 021-39 00 00

www.vasteras.se